

Απαντήσεις Πανελλήνιες 2018 Νεολληνική Γλώσσα

Τομέας Έκθεσης "ρούλα μακρή"

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΜΑΪΟΥ 2018 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Σχολιασμός θεμάτων:

Τα θέματα της Νεοελληνικής Γλώσσας που τέθηκαν στους υποψήφιους ήταν κλιμακούμενης δυσκολίας και οι επαρκώς προετοιμασμένοι μαθητές και μαθήτριες είχαν την δυνατότητα να ανταποκριθούν.

Ειδικότερα:

- Το άρθρο του Δ. Ν. Μαρωνίτη που δόθηκε ως αφορμή, δίχως να είναι εξεζητημένο, απαιτούσε προσεκτικούς και ασκημένους στην ανάγνωση πιο «απαιτητικών» κειμένων υποψηφίους.
- Η διατύπωση των ασκήσεων ήταν σαφής και τοποθετημένη στο πλαίσιο της διδαγμένης ύλης.
- Το θέμα της Έκθεσης (Γ1, παραγωγή λόγου) ήταν στο πλαίσιο των θεματικών κύκλων που διδάσκονται στο Λύκειο και διατυπωμένο με σαφήνεια. Απαιτούσε και αυτό προσεκτική ανάγνωση, προκειμένου να επισημανθεί το ακριβές θεματικό κέντρο των δύο υποερωτημάτων (πχ η επισήμανση της λέξης «παράλληλα» στο α΄ σκέλος και η επισήμανση της λέξης «αιτιολογημένα» στο β΄ σκέλος).

ΘΕΤΙΚΟ / ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Απαντήσεις

A. Ο επιφυλλιδογράφος πραγματεύεται τις ομοιότητες και τις διαφορές παιδείας-εκπαίδευσης. Αρχικά, επισημαίνει πως ο όρος «παιδεία» εμφανίζεται στην αρχαιότητα δηλώνοντας την γαλούχηση των παιδιών, τη μόρφωση, τη νεαρή ηλικία και το παιχνίδι. Η «εκπαίδευση» χρησιμοποιείται με τη σημασία της διδασκαλίας τόσο για ανθρώπους όσο και για ζώα. Επισημαίνει ωστόσο πως οι δύο έννοιες δεν έχουν την ίδια σημασία και ότι η μη διαφοροποίησή τους προκαλεί παρανοήσεις. Ειδικότερα, κοινό τους στοιχείο αποτελεί η παροχή κλιμακούμενων γνώσεων μέσα από κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς. Πέρα από αυτό, έχουν άλλους στόχους και λειτουργία: η παιδεία αποτελεί μια ελεύθερη διαδικασία, ενώ η εκπαίδευση επιβεβλημένη και προσχεδιασμένη ενέργεια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

εναλλακτικό νοηματικό κέντρο: «Ο επιφυλλιδογράφος πραγματεύεται τη σχέση των οιονεί συνώνυμων όρων παιδεία-εκπαίδευση».

Η αναφορά στον συγγραφέα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και με την αναγραφή του ονόματός του ή με την ιδιότητα «ο συγγραφέας»

ΘΕΜΑ: παιδεία-εκπαίδευση

ΘΕΣΗ: να διαφανούν τα κοινά και τα διαφορετικά τους σημεία

B1.

α. Λ

β. Λ

γ. Σ

δ. Λ

ε. Σ

B2.

α)

Η τελευταία παράγραφος του κειμένου («Από εκεί... υποχρεωτική») αναπτύσσεται με τη μέθοδο της **σύγκρισης- αντίθεσης**. Συγκεκριμένα, στη

θεματική περίοδο της παραγράφου γίνεται αναφορά στις **διαφορές** μεταξύ της παιδείας και της εκπαίδευσης («λανθάνουσες διαφορές»), οι οποίες αναπτύσσονται στις λεπτομέρειες («Η παιδεία είναι περισσότερο μέθοδος· η εκπαίδευση κυρίως πράξη», «Η παιδεία είναι...», «η εκπαίδευση θεωρείται...»). Η σύγκριση οργανώνεται οριζόντια, σημείο προς σημείο, καθώς πρώτα παρουσιάζονται οι ιδιότητες της μίας έννοιας, και ακολουθούν οι ιδιότητες της δεύτερης. Χαρακτηριστική είναι η χρήση της διαρθρωτικής λέξης «**Αντίθετα**», λέξεων όπως «**διαφορές**» και παραθετικών ορισμένων επιθέτων («περισσότερο») που δηλώνουν αντίθεση και σύγκριση.

Εναλλακτικά θα μπορούσε να ανιχνευτεί η μέθοδος του **ορισμού**, από το απόσπασμα «δηλαδή:..... υποχρεωτική» καθώς και η μέθοδος του **αιτίου-αποτελέσματος**, από τη φράση «οι διαφορές προκύπτουν από ... αποκλίνοντα προορισμό τους».

β)

Ωστόσο: αντίθεση

επομένως: συμπέρασμα

προκειμένου: σκοπός

Που πάει να πει ότι: επεξήγηση

κυρίως: έμφαση

B3.

α)

- Οι αρχές της **εντοπίζονται** στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή.
- Η ίδια λέξη [...] σκοπίμως **συσχετίζεται/ συνδέεται/ συναρτάται** κάποτε τόσο με την παιδία όσο και με την παιδία.
- [...] το οποίο, όσο βλέπω στα λεξικά, **παρουσιάζεται** πρώτη φορά στον πλατωνικό *Κρίτων*.
- [...] δημιουργεί σύγχυση εις βάρος και των δύο **παραγόντων** της κρίσιμης αυτής συζυγίας.
- Από εκεί και πέρα αρχίζουν **έκδηλες** και λανθάνουσες διαφορές [...]

β)

αναβαθμίζεται: **υποβαθμίζεται**

μεταγενέστερη: **προγενέστερη**

επιτρέπουν: **απαγορεύουν**

ιδιωτική: **δημόσια**

διαφορές: **ομοιότητες**

B4.

α) εναλλάσσονται, ανιχνεύονται, αναβαθμίζεται...

β) Με τη χρήση της παθητικής φωνής το ύφος γίνεται πιο **απρόσωπο, αντικειμενικό** και **σοβαρό**, όπως αρμόζει σε μία προσπάθεια τεκμηριωμένης προσέγγισης των βασικών εννοιών *παιδεία- εκπαίδευση*.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΤΙΤΛΟΣ: Μάθε παιδί μου γράμματα... ή Το μορφωτικό κεφάλαιο: η σημαντικότερη επένδυση

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Στις σύγχρονες μεταβιομηχανικές κοινωνίες της γνώσης και της πληροφορίας αναδεικνύεται ο καθοριστικός ρόλος της απόκτησης πολλαπλών δεξιοτήτων για την ανταπόκριση στις ραγδαία μεταβαλλόμενες συνθήκες, ανάγκες και απαιτήσεις της εποχής μας. Η εκπαίδευση ως θεσμός οφείλει να ανταποκριθεί σε αυτούς τους στόχους, χωρίς ωστόσο να παρακάμπτει τον διαχρονικό παιδευτικό της ρόλο, που είναι η ολόπλευρη και σύμμετρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας. Έτσι, οι επαρκώς καταρτισμένοι αλλά και σφαιρικά καλλιεργημένοι άνθρωποι μπορούν να οδηγηθούν στην πραγμάτωση των ατομικών στόχων αλλά και των κοινωνικών επιταγών.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Τα οφέλη της εκπαιδευτικής και παιδευτικής λειτουργίας του σχολείου

Η παιδεία και η εκπαίδευση θέτουν στόχους που δεν είναι πάντοτε οι ίδιοι αλλά συχνά διαφοροποιούνται από εποχή σε εποχή. Κοινό γνώρισμα σε όλες τις περιπτώσεις είναι η επιδίωξη να δημιουργηθεί ο ιδανικός άνθρωπος- και κατ' επέκταση η ιδανική κοινωνία.

A) Εκπαιδευτική λειτουργία: Παροχή επαγγελματικής κατάρτισης και ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις κοινωνικές επιταγές και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, Αποφυγή της πνευματικής μονομέρειας-ωφελμιστικής αντίληψης για την γνώση, μεταδίδει γνώσεις, καλλιεργεί τις πνευματικές δυνάμεις του ανθρώπου , διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες, δυναμώνει την κριτική ικανότητα του και αντίληψη ,ασκεί τη μνήμη, ενισχύει την ευρηματικότητα και την επινοητικότητα.

Χαρίζει στον άνθρωπο το κυριότερο γνώρισμα ,την τάση να γίνει πνευματική προσωπικότητα.

Β) Παιδευτική λειτουργία: Συμβάλλει στην ηθικοποίηση του ανθρώπου, διαμόρφωση ηθικών αξιών και ιδανικών, ενδυναμώνει τη βούληση, αυτογνωσία, αυτοκριτική, καθοδήγηση στην καλλιέργεια πολιτικής και κοινωνικής συνείδησης (υπευθυνότητα, συναίσθηση καθηκόντων ,συνεργασία, συναδέλφωση), εδραίωση δημοκρατικής συνείδησης, ανάπτυξη συλλογικής συνείδησης/ομαλή κοινωνικοποίησης, αξία της ετερότητας και ανεκτικότητας, διατήρηση και καλλιέργειας της πολιτισμικής ανάπτυξης.

Με βάση αυτή τη λογική:

- Η εκπαίδευση οφείλει να ακολουθεί το ρυθμό της ζωής συντελώντας αποφασιστικά στην κοινωνική πρόοδο, αλλά και βοηθώντας τα νεαρά μέλη να προσαρμοσθούν στο σύγχρονο κόσμο.
- Η αληθινή παιδεία, όμως, πρέπει να συνταιριάζει αρμονικά την παράδοση με τις ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος.
- Το δίλημμα "γενική" ή "ειδική" εκπαίδευση μπορεί να αποδειχθεί στην πράξη ανυπόστατο, αρκεί η σχετική με την παιδεία σύγχρονη συλλογιστική να πάψει να λειτουργεί διαζευκτικά.
- Η παροχή εξειδικευμένων γνώσεων πρέπει να γίνεται στην κατεύθυνση της διάνοιξης των πνευματικών οριζόντων, της ανάπτυξης του αισθήματος της ευθύνης, της ισχυροποίησης του χαρακτήρα, της απόκτησης αυτογνωσίας, του σεβασμού στις πρώτιστες ανθρωπιστικές αξίες.

Β ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Τρόποι ενίσχυσης του παιδευτικού ρόλου του σχολείου από εκπαιδευτικούς και μαθητές /μαθήτριες

Εκπαιδευτικοί:

1.«Μαιευτική» - Σωκρατική μέθοδος διδασκαλίας: Πρόκειται για παιδαγωγική μέθοδο που εφάρμοζε ο Σωκράτης στους μαθητές του. Ο εκπαιδευτικός εγκαταλείπει το μονόλογο –υποδυόμενος πολλές φορές ακόμα και τον αδαή –και υποβάλλει κατάλληλες ερωτήσεις στους μαθητές, ώστε να εκμαιεύσει από αυτούς τη γνώση. Το πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου διδασκαλίας είναι πως ο μαθητής συμμετέχει ενεργά, με αμείωτο ενδιαφέρον, στην εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία πλέον αρχίζει να τον αφορά και να τον απασχολεί ίσως και εκτός σχολείου.

2. Διάλογος: Η ανάπτυξη διαλόγου στην τάξη, όπως και η μαιευτική μέθοδος, που αναφέρθηκε προηγουμένως, καθιστά τους μαθητές «πρωταγωνιστές», ενεργά υποκείμενα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις θέσεις τους, τις ενστάσεις και τις απορίες τους χωρίς δισταγμό, αποκτούν το θάρρος της γνώμης, μαθαίνουν να διατυπώνουν με σαφήνεια τις σκέψεις τους, μυούνται στην τέχνη της πειθούς, σέβονται τη διαφορετική άποψη, συνειδητοποιούν ότι ο πλουραλισμός των ιδεών συμβάλλει στην προσέγγιση της αλήθειας

3. Ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας Οι μαθητές που απαρτίζουν κάθε ομάδα συνεργάζονται, προκειμένου να επεξεργαστούν θέματα προς συζήτηση, ασκήσεις ή κείμενα, να συλλέγουν πληροφορίες, να συντάξουν εργασίες, να προετοιμάσουν την παρουσίασή τους στην τάξη.

4. Κριτική προσέγγιση: Στη μάχη κατά της στείρας απομνημόνευσης καταλυτικό ρόλο παίζει η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών. Το σχολείο προς το παρόν απαιτεί από το μαθητή να θυμάται μόνο, ενώ θα έπρεπε να απαιτεί από το μαθητή πρωτίστως να κατανοεί και να κρίνει, να αντιλαμβάνεται, να αποδέχεται και να απορρίπτει τεκμηριωμένα.

Μαθητές/Μαθήτριες:

Ενεργό ρόλο στις σχολικές διαδικασίες - Συμμετοχή σε δράσεις του σχολείου-Νέο σχολείο-συνεργασία με την κοινότητα

1. Μαθητικές κοινότητες (μαθητικά συμβούλια-Βουλή των Εφήβων)
2. Εθελοντικές δράσεις (συμμετοχή των μαθητών σε Μη κυβερνητικές οργανώσεις με κοινωνικό ή περιβαλλοντικό περιεχόμενο)
3. Συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα –καλλιτεχνικές δραστηριότητες στο σχολείο (θεατρικές παραστάσεις, διαγωνισμοί ποίησης , επισκέψεις σε μουσεία/πινακοθήκες, διοργάνωση καλλιτεχνικών φεστιβάλ)
4. Συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το σχολείο είναι αυτό που πλάθει τους αυριανούς πολίτες, που τους προικίζει με ικανότητα και αρετές, για να μπορέσουν να θεμελιώσουν την κοινωνία σε στέρεες βάσεις που θα εγγυώνται την πρόοδο, την αρμονική συνύπαρξη, την ελευθερία και το σεβασμό στην ανθρώπινη υπόσταση. Η ανθρωπιστική παιδεία, λοιπόν, λαμβάνεται ως απαραίτητη προϋπόθεση μιας αυτόφωτης προσωπικότητας με την έννοια της «εντελέχειας», κατά τον Αριστοτέλη που δίδαξε πως «η δύναμη του φυτού βρίσκεται στη ρίζα , η οποία παρόλο που μένει θαμμένη στη γή αποτελεί τον εγκέφαλο δύναμη του φυτού. Από τη ρίζα εξαρτάται η πορεία του φυτού :αν θα ζήσει, μεγαλώσει, καρπίσει ή χαθεί μαραμένο».